

Als wij deze antwoorden overzien, kunnen wij de Schotsche kerken, daar deze niet onze belijdenissen hebben, buiten beschouwing laten. Van de kerken in Zuid-Afrika en in Noord-Amerika heeft alleen de Ned. Geref. kerk in Natal onze vraag, of een nadere formulering van het dogma der Heilige Schrift noodig of wenschelijk geacht wordt, ontkennend beantwoord. En al hebben wij, hetgeen wij betreuren, van de andere kerken geen antwoord op de door ons gestelde vragen ontvangen, zooveel blijkt uit de ingekomen brieven toch wel, dat en in Zuid-Afrika en in Noord-Amerika de vraag is opgekomen, of het niet noodig is, enkele punten der belijdenis, waaronder dat der Heilige Schrift, nader te formuleeren.

Er is belangstelling voor deze zaak.

Niet alleen is ons namens de Gereformeerde kerk van Zuid-Afrika bericht, dat ze ons rapport gaarne wilde ontvangen om het op haar Synode te behandelen, maar ook heeft reeds de Synode dezer kerk, die in 1924 te Rustenburg, Transvaal werd gehouden, een commissie benoemd om de zaak van den uitbouw der belijdenis in studie te nemen. En in een brief, door deze commissie aan de Synode der Chr. Geref. kerk in Noord-Amerika van 1926 gericht, wordt onder de punten, die voor den uitbouw in aanmerking komen, allereerst genoemd: het gezag der Heilige Schrift tegenover de moderne kritiek.

De Christelijke Gereformeerde kerk in Noord-Amerika heeft in 1928 ook een commissie inzake uitbouw der belijdenis benoemd en de door ons gestelde vragen in haar handen gelegd. Het rapport dezer commissie aan de Synode der Chr. Geref. kerk, die in Juni dezes jaars te Grand Rapids, Mich., vergaderen zal, is reeds gepubliceerd.

De commissie adviseert daarin, op de eerste onzer drie vragen te antwoorden: „dat de Synode een nadere formulering van de Gereformeerde leer aangaande de Heilige Schrift wenschelijk, zoo niet noodig, acht“. Zij voert voor dit advies de volgende drie gronden aan: „1. Onderscheiden dwalingen van onzen tijd tasten het stuk der Heilige Schrift, hetzij door aanval of door negatie, in zijn hartader aan. Dit is een feit van zulke algemeene bekendheid, dat het aanvoeren van bewijs of voorbeelden in dezen overbodig mag worden geacht. 2. Gedeeltelijk door den invloed van deze dwalingen, maar ook vooral in aansluiting aan het theologisch denken van den nieuweren tijd, heeft de verdere ontwikkeling van de Gereformeerde Theologie in Gods voorzienigheid langzamerhand meer licht doen vallen op elementen, die wel in dit aloude leerstuk lagen opgesloten, doch die niet in de Belijdenis uitgewerkt zijn, daar deze zich uit den aard der zaak aansluit aan de dwalingen van den tijd van haar ontstaan. Dit betreft onder meer zulke punten, als het organisch karakter der inspiratie, de verhouding van den menschelijken en den goddelijken factor bij het teboekstellen der Heilige Schrift, en de relatie van de goddelijke autoriteit der Heilige Schrift tot haar inhoud. (In verband met dit laatste punt zou het overweging verdienen, dat belijdenisuitspraken vastgesteld werden als de volgende: namelijk, dat de heilsfeiten tot het wezen der openbaring behooren, en dat de goddelijke autoriteit niet alleen betrekking heeft op de ethisch-religieuze elementen der Heilige Schrift, maar op de gansche Schrift). 3. Alhoewel dankbaar erkend mag worden, dat de Belgische Confessie, door zes artikelen aan de behandeling van het stuk der Heilige Schrift te wijden, de fundamentele betekenis van dit leerstuk op den voorgrond stelt, toch heeft geen van onze drie Formulieren van Eenigheid op het stuk der Heilige Schrift punten zooals onder 2 genoemd uitgewerkt. Gelijk nu de vaders het leerstuk aangaande de Heilige Schrift gehandhaafd en ontwikkeld hebben

tegenover de dwalingen van hun tijd, zoo zien wij ons de taak aangewezen, om met het meerder licht tegenover de nieuwere dwalingen dit leerstuk verder toe te passen en breeder uit te werken.“

Omtrent onze tweede vraag, die naar de wijze, waarop aan de behoefte aan nadere formulering zou moeten worden voldaan, wordt in dit rapport gezegd: „Het is het gevoelen uwer Commissie, dat over de problemen, die samenhangen met deze vraag, beter te oordeelen zal zijn, nadat de studie van een mogelijken uitbouw der Confessie eenigszins verder zal zijn voortgeschreden. Hierbij moet ook bedacht, dat vooreerst de mogelijkheid nog open blijft, dat de uitbouw der Confessie zich niet zal beperken tot het leerstuk der Heilige Schrift alleen. Daarom adviseert uwe Commissie, dat de Synode uitspreke, dat zij vooreerst niet gereed is, een definitief antwoord op deze vraag te geven.“

En omtrent onze derde vraag, welke punten in een nadere formulering zouden moeten opgenomen worden, zegt de commissie: „Naar alle waarschijnlijkheid zal ook hier de arbeid zelf van den uitbouw eerst volle helderheid schenken. Voor een voorloopig antwoord zou uwe Commissie haar advies willen ontleenen aan wat boven gezegd is. Daar werden de volgende punten aangegeven: 1. het organisch karakter der inspiratie, 2. de verhouding van den menschelijken en den goddelijken factor bij het teboekstellen der Heilige Schrift, en 3. de relatie van de goddelijke autoriteit der Heilige Schrift tot haar inhoud, onder anderen, dat de heilsfeiten tot het wezen der openbaring behooren en dat de goddelijke autoriteit niet alleen betrekking heeft op de ethisch-religieuze elementen der Heilige Schrift, maar op de gansche Schrift.“

Zonder vrees voor tegenspraak mogen wij wel zeggen, dat de vraag, of het dogma aangaande de Heilige Schrift niet nader geformuleerd behoort te worden, ook buiten ons vaderland, zoowel in Noord-Amerika als in Zuid-Afrika, aan de orde is.

Tot een bepaalden uitbouw is echter op dit oogenblik nog nergens besloten.

Naar ons gevoelen ligt hier een ernstige aanwijzing in voor de Gereformeerde kerken in Nederland om hiertoe het initiatief te nemen.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST

Albrecht Rodenbach.

23 Juni 1880 — 23 Juni 1930.

„Hoordet gij den machtigen wind van Vlaanderen, en dacht ge niet dat er een reiziger zong?“ „Ons Leven.“

I.

Het is ten eenenmale onmogelijk, de betekenis van het optreden van Guido Gezelle, Hugo Verriest, Albrecht Rodenbach en andere Vlaamsche dichters en strijders te verstaan, wanneer men niet begint met aandacht te schenken aan de machtige tegenstelling tusschen Vlaanderen verleden en heden.

Die tegenstelling pijnigt, martelt ieder Vlaamsch hart, dat tot bewustzijn komt: hoe is het mogelijk, hoe mogelijk, dat het prachtige, grootsche Vlaanderen der late Middeleeuwen is vervallen, tot niet gebracht!

En gelijk een Potgieter ten onzent de slappe handen wilde sterken en aan de struikelende knieën vastheid geven, door telkens weer te herinneren aan de grootheid, heldenmoed, durf en adel van ons volk in zijn Gouden eeuw, zoo werden en

heeft geleid. Het is niet als volk zonder cultuur, maar als een soort cultuurdrager en cultuurmidde-laar van het ééne cultuurland naar het andere getrokken. Daarbij komt als tweede feit, dat het Joodsche volk het sterkst den invloed heeft ondergaan van de talen der vreemde volken, onder welke het heeft geleefd. In de ontwikkeling van de Hebreeuwsche taal kan men zelfs de route van zijn omzwervingen gedurende de 2500 jaar nagaan. Die taal bevat Arameesche, Assyrisch-Babylonische, Perzische, Grieksche, Latijnsche, Arabische elementen en zelfs elementen uit de moderne talen. En altijd zijn het de talen der meest beschaafde volken, die den grootsten invloed op de taal der Joden hebben uitgeoefend.

Nu is het opvallende, ja verbazingwekkende, de scheppende kracht van het Hebreeuwsche taalgenie. Het heeft die elementen zoo aan zijn eigen taal aangepast en in zijn eigen taal opgenomen en ermee versmolten, dat de vreemde oorsprong van dergelijke nieuwe taalschatten pas met de grootste moeite te ontdekken is.

Van deze feiten uitgaande, zeide Yahuda: „wanneer de berichten van den Bijbel over de omzwervingen der Hebreërs sederlieden den aanvang van hun geschiedenis met de uit Zuid-Babylonië over Syrië naar Kanaän trekkende patriarchen tot aan de verovering van Kanaän na den uittocht uit Egypte waar zijn en het voortis juist is, dat de Pentateuch omstreeks den tijd vóór de verovering

worden ook de Vlaamsche romantiekers niet moede, hun volk zijn vergane glorie in herinnering te brengen: Er was een tijd....

Albrecht Rodenbach, wiens vijftigste sterfdag wij thans in eerbiedige hulde herdenken, heeft zijn smart om de schrille tegenstelling tusschen het Vlaamsche eertijds en nu uitgezongen in zijn vers

Ter Venster.

Een gilde tiegt voorbij met vane en slaande trom. Ik mijne en ben ontroerd. — Waarom ontroerd? — [Waarom?]

O wie voor Vlaanderen heeft geleden en gestreden ontroert het minste dat herinnert aan 't Verleden waarvan hij droomt; terstond werkt 't rusteloos gedacht begeesterd, en herschept hem met zijn tooverkracht de grootsche beeldenrij van ons geschiedenis; en dan — O tegenstel! O vergelijkingen!

O Hedent o Verleent! Wen toen in vreugd of nood de brandklok op den burg de gilden samenloot, de steel wierd rep en roer; op elken dorpel kwamen de mannen in 't geweer en trokken op te samen, uit elken Pand verscheen een vane, van alom klonk naderend weldra klaren en keteltrom, en 't vaandel in den wind en zonnen in de schilden, kwam scharen op de markt het prachtig heir der gilden. O daar was 't schoon, Daar stond in volle pracht en [kracht]

het vlaamsch Gemeenbest, dat eigen vrij Gedacht, die Kunst, die Nijverheid die Oost en West verheugden, die stille taale Kracht die koningen verwon, die door de strate tiegt, zeg, weet gij dat? En triede er niets in d'heren wen zoo even uwe vaan uit 't gildhof kwam terwijl de trommel ging aan 't slaan Kent gij den hand die u verbindt met achttien eeuwen? Kent gij uwe edelheid? O mocht ik het u schreeuwen, en, werd ik er ook ja tot ketter voor gedoemd, u roepen: „Houd u fier, omdat gij gilde noemt!“ Helaas! waar dote ik weer? Wat zou het immers baten? Nog stappen gilden ja al trommelen door de straten: maar uit de zielen werd het groot gedacht gevaagd; en, bleef die vane en trom, die heugnis die mij plaagt de gilde, dat is dood; helaas, niet slechts de gilde! maar — bitter ontgoocheling voor wie den schijn

[doorpeilde! — de gilden zijn voorbij — en Vlaanderen heel en gansch. Mijne oog viel op de vaan, en 't opschrift was in 't Fransch.

Ach, de Vlaamsche dichters kennen hun vaderlandsche geschiedenis maar al te wel. Zij weten, hoe alles in zijn werk gegaan is, hoe Zuid-Nederland het hart was en bleef der Spaansche macht, toen het Noorden zich vrijvocht en een glorievolle toekomst tegemoet ging, hoe Vlaanderen van de eene verwaarloozing in de andere verviel, hoe tenslotte Vlaanderen in het nieuwe koninkrijk, dat door Hugo Verriest werd aangeduid als „het wangedrocht België“, werd vernederd, lamgeslagen, gedegradeerd tot niet-volk.

De eerste daad van het Voorloopig Belgisch Be-wind daags na zijn instelling (5 October 1830) was profetie geweest: het staatsblad verscheen, uitsluitend in het Fransch. Tien dagen later werd de Vlaamsche Kamer, die bij het beroepshof te Luik over de vonnissen uit Limburg uitspraak deed, af-geschaft. Twee besluiten, een van 16 en een ander van 27 October 1830 schreven het uitsluitend ge-bruik van het Fransch voor in het leger en voor het burgerlijk bestuur, het Fransch zijnde „la lan-gue la plus répandue en Belgique“. Hetzelfde Voor-loopig Bewind streek 16 November 1830 over de Vlaamsche tale, wonder-zoet, het dood-vonniss. Artikel 1 van dit decreet, dat de heele negentiende eeuw door kracht van wet heeft gehad, luidde: „Het officiële bulletin der wetten en regeerings-akten zal worden uitgegeven in 't Fransch“. Een decreet, uitgevaardigd door een lichaam, dat geen wetgevende macht bezat, vier dagen, nadat het zijn gezag reeds had overgedragen aan het Congres! Wat deed het er toe! Het ging immers om „de uit-

1) — omdat gij gilde heet.

van Kanaän ontstaan is, dan moeten in de taal van den Pentateuch sterke sporen gevonden worden van de talen van die volken, onder welke de Hebreërs rondgetrokken zijn gedurende dien tijd. Dus bovenal sporen van het Assyrisch-Babylonisch en Egyptisch, daar deze toen de rijkste en meest ont-wikkelde talen waren aan beide zijden van Kanaän.“

De titel van Yahuda's boek („De taal van den Pentateuch in haar verhouding tot het Egyptisch“) zegt al, dat hij zich met laatsgenoemde zal bezig-houden.

Volgens den Bijbel is Israël in Egypte geweest. Toen het daar kwam, was het nog een tamelijk primitief volk. Het sprak toen een Kananeesch dia-lect, dat het tijdens zijn verblijf in Kanaän zich had eigen gemaakt. Maar de taal van den Penta-teuch is niet meer primitief, doch staat veel hoger. Wanneer nu bewezen kan worden, dat de uitdruk-kingen, die een hooger cultuurniveau weerspiegelen, Egyptischen invloed verraden, dan zou het duidelijk zijn, dat de taal van den Pentateuch zich gevormd had in den tijd, dat Israël in Egypte was. Natuur-lijk gaat het niet om toevallige overeenkomsten, maar om een algemeen verschijnsel, dat op elk ge-bied, waarover de Pentateuch handelt, valt te con-stateeren.

1) A. S. Yahuda, Die Sprache des Pentateuch in ihren Beziehungen zum Aegyptischen (Erstes Buch, Berlin und Leipzig Walter de Gruyter & Co 1929).

POPULAIR-WETEN - SCHADDELUKE SCHETSEN

Het boek van Yahuda. 1)

III.

In onze vorige artikelen hebben we getracht, den tegenwoordigen stand van het Pentateuchvraagstuk te schetsen. Nu wordt het tijd, Yahuda zelf het woord te geven.

In zijn inleiding merkt hij op, dat de Bijbel-sche problemen niet op grond van de archaeologi-sche methode (dus door middel van de opgravingen) noch op grond van de litterair-historische methode (zie h.v. onze vorige artikelen over het Wellhau-senianisme en het standpunt van Gunkel e.a.) kunnen worden opgelost. Neen, er is maar één onbedriegelijke bodem, waarop men zich moet stel-len en deze is: de grondslag der taalkundige ver-gelijking.

Twee feiten heeft Yahuda zich bij zijn Bijbel-sche studiën voortdurend voor oogen gesteld.

Het eerste is dit, dat Israël gedurende de laatste 2500 jaar een voortdurend zwervend leven

rociis
gelijk
zette.
Van
scher
hij b
werd
geerit
mach
zichz
„V
gehee
karak
echt,
vogel
zelve
dicht
zelfs
daar
kenn
gest

Die
de ow
schen
to ve
drift
brech
met
heeft
geen
heeft

Het
tot vo
als le
krach
aange
In
prof.
in Ro
het n
hem
te wij
stap
Kor
bach's
onlesc
Roese
aller
hij gel
voorv
weinig
en let
literat
sticht
danten
tijdsch
noen
dichtw
fig ve

Yal
orie.
hierop
weerst
keerde
lijkt
tateuc
van de
Het
van Je
Volgen
dit st
spiegel
den, i
in het

Het
huda
Als
de Eg
41:40.
tot Joz
uw be
dezen
hand
Statenv
spronk
volk k
Erg.